

Универзитет у Крагујевцу

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Број: 1075/1
21.04.2015. године

Декан Правног факултета у Крагујевцу, на основу чл. 56. ст. 5 и 87. Статута Правног факултета у Крагујевцу, донео је 21.04.2015. године,

РЕШЕЊЕ

Ставља се на увид јавности урађена Докторска дисертација и Извештај Комисије о оцени докторске дисертације кандидаткиње Милице Торбице, судента докторских студија, под насловом:

"Феминистичка јуриспруденција и критика позитивног права"

објављивањем на Сајту и Библиотеци Правног факултета у Крагујевцу а Извештај Комисије и на Сајту Универзитета у Крагујевцу, у трајању од 30 дана.

Образложење

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Милице Торбице, образована Одлуком Наставно научног већа Правног факултета у Крагујевцу, Број: 393/8 од 23.02.2015. године, доставила је Факултету Извештај о оцени урађене Дисертације (Број: 1075 од 21.04.2015. године). Уз Извештај, Комисија је доставила и примерак урађене докторске дисертације.

Сагласно чл. 8. Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању ("СГ РС" бр. 99/14) чл. 5. Одлуке о изменама и допунама Статута Универзитета у Крагујевцу и чл. 56. Статута Факултета, Декан Факултета ставља на увид јавности достављени Извештај.

Имајући у виду наведено донео сам решење како гласи у диспозитиву.

Доставити:

- Сајт и Библиотека,
- Универзитету у Крагујевцу,
- Архива.

ДЕКАН

Проф. др Станко Бејатовић

**ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ УРАЂЕНЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
КАНДИДАТКИЊЕ МИЛИЦЕ ТОРБИЦЕ**

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА**

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ			
ПРИМЉЕНО: 21.04.2015			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
08	1075		

**ПРЕДМЕТ: Извештај о оцени урађене докторске дисертације кандидаткиње
Милице Торбице.-**

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Крагујевцу бр. 393/8 од 23.2.2015. године, формирана је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Милице Торбице под насловом *Феминистичка јуриспруденција и критика позитивног права*, у саставу: проф. др Срђан Ђорђевић, ванредни професор Правног факултета у Крагујевцу за ужу јавноправну и теоријскоправну научну област (ментор); доц. др Драгана Ђорић, доцент на Правном факултету у Новом Саду за ужу научну област теорија државе и права (члан); доц. др Дејан Матић, доцент на Правном факултету у Крагујевцу за ужу јавноправну и теоријскоправну научну област (члан). Након детаљног прегледа и анализе писаног рада, Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

I. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Основни биографски подаци

Кандидаткиња Милица Торбица је рођена 1980. године у Врбасу. Основну и Средњу економску школу (смер биротехничар) завршила је у Новом Саду. Звање дипломирани правник стекла је 2006. године на Правном факултету Универзитета у Новом Саду. Мастер студије завршила је 2011. године, одбранивши мастер рад из уже кривично-правне научне области на Правном факултету Универзитета у Новом Саду.

У периоду од 2007-2009. године радила је као судијски приправник у Општинском суду у Темерину, а 2009. положила правосудни испит. Од 2009. године је стално запослена као саветник у Републичком геодетском заводу – Служби за катастарске послове Нови Сад 2.

Говори енглески језик; познаје рад на рачунару.

Колегиница Торбица је удата, мајка двоје малолетне деце.

На Правном факултету Универзитета у Крагујевцу уписала је докторске студије 2011. године на ужој јавноправној и теоријскоправној научној области. Положила је све испите, одбранила студијско-истраживачке радове и објавила научно-стручне предвиђене наставним планом и програмом докторских студија.

2. Учешће на научним и стручним скуповима, семинарима, округлим столовима и јавним расправама

У досадашњем радном и професионалном ангажману, кандидаткиња је објавила више радова и учествовала на више научних скупова у земљи. Издајамо следеће радове из уже јавноправне и теоријскоправне научне области:

- Ђорђевић, Срђан, Торбица Милица, Жупљанић Милица, *Изведеност правног начела*, Право, теорија и пракса, бр. 10-12/2012, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитет Привредна Академија, Нови Сад, 2012, стр. 81-94. М-53
- Торбица, Милица, *Однос права и морала*, Правни живот-часопис за правну теорију и праксу, број 12/2012, том IV. Стр. 667-681. М-51

Осим тога, објавила је и више радова из уже кривичноправне научне области:

- Торбица, Милица, *Финансијска истрага*, Избор судске праксе, год. 18, бр. 7-8/2010, стр. 21-26. некатегорисано
- Торбица, Милица, *Органи надлежни за спровођење финансијске истраге*, Избор судске праксе, год. 18, бр. 12/2010, стр. 7-12. некатегорисано
- Торбица, Милица, *Правни основ одузимања имовине стечене криминалом у Србији*, Избор судске праксе, год. 19, бр. 5/2011, стр. 5-9. некатегорисано
- Торбица Милица, *Одузимање имовине стечене криминалом у Србији и земљама југоисточне европе*, Право, теорија и пракса, бр. 9-10/2010, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитет Привредна Академија, Нови Сад, 2010, стр. 104-94. М-53

II. ОЦЕНА РАДА

1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Феминистичка теорија је део новог облика теоријског изучавања који формално промовише уопштени, веома широк систем идеја о основним карактеристикама друштвеног живота и људског искуства посматраног и схваћеног из женског угла. Основни предмет истраживања феминистичких теорија јесу ситуације и искуства жене у друштву, расправа о женама као основним субјектима у процесу истраживања, те критика друштва од стране жена из разлога што се оне труде створити бољи свет. Чињеница је да су жене присутне у већини социјалних ситуација, а тамо где их нема, намерно су искључене. У ситуацијама у којима пак делују, њихове улоге су различите, мање признате и подређене улогама мушкараца. Надаље, феминистичка теорија се бави како описом социјалног света, тако и објашњењем истог.

Узимајући у обзир вредност и значај постојања феминистичких теорија, још је значајнија улога феминистичке правне теорије. Феминистичка правна теорија у садејству са феминистичком критиком позитивног права покушава да да одговор на питање да ли правна пракса гуши тежње и потребе жена и тиме даје предност тежњама и потребама мушкараца. Такође, бави се питањима саме структуре правног система и правне науке. Односно, даје одговор на питање да ли је сама структура права и конструкција нашег схватања и познавања права уопште, управо производ патријархалних односа у темељима нашег друштва. Феминистичка правна теорија је представљена моделом „жене – правна теорија - правне реформе“.

Феминистичка критика позитивног права указује на чињеницу да ипак учинци тако формулисаних закона и норми немају посебно значење у животима жена и њиховим правима. Да би се положај жена суштински заштитио и добио на значају, неопходно је утицати како на само право у теоријском смислу, тако и на позитивно право, право које се актуелно примењује. Феминистичка правна теорија тако, критиком позитивног права и критиком права уопште, покушава да на квалитетнији, свеобухватнији и доследнији начин мења само право и прилагоди га новоствореним идејама феминизма.

Предложена тема је нова, актуелна и није детаљније обрађивана у нашој правној теорији. У домаћој правној литератури постоји веома мали број обимнијих радова и монографија који су се детаљније бавили овом темом, а још мање озбиљнијих истраживања о српској феминистичкој јуриспруденцији и критици позитивног српског

права. Стога сматрамо да постоји пуно научно и шире друштвено оправдање подробније обраде ове теме. Надаље, значај обрађене теме докторске дисертације се огледа и у чињеници да су у Републици Србији усвојени Закон о равноправности полова и Закон о забрани дискриминације који садрже идеје за (ре)конструкцију права на начин феминистичке критике и унапређења положаја жена. У том смислу је свакако неопходно знање феминистичких правника и њихова модификована примена сопственог правног, социо-економског, културног и политичког контекста.

У односу према актуелном стању у ужој јавноправној и теоријскоправној научној области, запажамо да се урађеном докторском дисертацијом чини квалитетан допринос. Јер, до сада се може евидентирати мали број радова којима се на свеобухватан начин обрађују и третирају питања која припадају оквиру ове докторске дисертације. Приметно је да се радовима, који припадају проблематици феминистичких правних теорија, углавном приказује феминизам кроз општи формат друштвене мисли, док је мало озбиљних теоријских радова посвећених проблемима феминистичке јуриспруденције са становишта њене критике позитивног права. Сматрамо да се овом дисертацијом обогаћује постојећи фонд теоријске литературе (поменимо само неке од аутора, као што су З. Мрвошевић, М. Докмановић, Н. Жунић, Н. Петрушић, Ј. Благојевић, Ј. Зорић, Н. Дичић и др.)

Осим што се предметним радом доприноси литерарном оплемењивању наших научних простора, учињен је и велики напор у правцу адекватног доктринарног расветљавања значајних и озбиљних теоријских питања, која припадају савременој правној теорији. Кроз сагледавање феминистичке јуриспруденције и развоја феминистичких теорија, као и кроз критичку анализу позитивно-правних прописа, кандидаткиња оправдава постојање феминистичких правних теорија указивањем на њихову теоријску способност да утичу на друштвене промене, мењајући постојећу расподелу моћи и позицију жена у друштву. Посебно је наглашена чврста веза између феминизма и теорија о људским правима, с обзиром на кључну теоријско-правну позицију људских права у модерној јуриспруденцији. Осим истакнутог доприноса у односу према проблему академске самосталности феминистичке јуриспруденције, нагласимо да се значај дисертације огледа и у њеном доприносу теоријском вредновању позитивно-правног поретка Србије.

2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одређеној научној области

Комисија сматра да докторска дисертација *Феминистичка јуриспруденција и критика позитивног права*, кандидаткиње Милице Торбице представља резултат њеног оригиналног научног рада у области теорије права, односно, уже јавноправне и теоријскоправне научне области.

Дисертација је резултат самосталног рада кандидаткиње која је аргументовано, критички и систематично извела закључке о проблемима који су предмет истраживања, те садржи све елементе оригиналног, квалитетног, научног и стручног истраживања. Методолошки поступак приликом истраживања је правилно примењен и спроведен, проблеми су свеобухватно сагледани, што је створило квалитетан основ за релевантне и утемељене закључке, који су резултати овог истраживања.

Комисија је стекла утисак да је коришћена литература зналачки пробрана, уз коректност приликом њене употребе, што представља додатни основ за наш став о преданом и оригиналном труду кандидаткиње приликом спровођења свих фаза истраживачког поступка. Стил и језик докторске дисертације су јасни, разумљиви и примерени стандардима академског писања.

3. Преглед остварених резултата кандидата у научној области

Кандидаткиња Милица Торбица је у свом досадашњем раду објавила већи број радова из правне области, међу којима издвајамо само најрелевантније за ужу јавноправну и теоријскоправну научну област, сматрајући их довољним за репрезентативност резултата њеног досадашњег рада.

- Ђорђевић, Срђан, Торбица Милица, Жупљанић Милица, *Изведеност правног начела*, Право, теорија и пракса, бр. 10-12/2012, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитет Привредна Академија, Нови Сад, 2012, стр. 81-94. М-53
- Торбица, Милица, *Однос права и морала*, Правни живот-часопис за правну теорију и праксу, број 12/2012, том IV. стр. 667-681. М-51

4. Оцена испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија сматра да докторска дисертација кандидаткиње Милице Торбице под називом *Феминистичка јуриспруденција и критика позитивног права* у потпуности испуњава стандарде у погледу обима и квалитета рада с обзиром на пријављену и

одобрену тему. Спроведен истраживачки поступак је саобразан наслову докторске дисертације. Такође, међусобно су усаглашени одобрени циљеви истраживања и циљеви постављени у раду, одобрене и примењене методе, као и одобрена и успостављена структура докторске дисертације.

5. Приказ структуре и садржаја израђене докторске дисертације

Обим докторске дисертације обухвата 381 страницу прописно форматираног текста, 1006 фуснота, 348 литерарних јединица (од чега 68 на страном језику), 49 текстова преузетих са интернета (уз прецизно навођење 27 најчешће коришћених интернет сајтова), 35 домаћих и међународних правних прописа.

Сагласно одобреној теми и структури, докторска дисертације је садржински концептирана кроз структуралну конструкцију, која обухвата шест делова.

У *првом делу* (1-20.стр) се износе уводна разматрања, истицањем предметне оријентације, методолошког поступка, литерарног материјала, хипотетичке конструкције и циља истраживања. У овим уводним разматрањима, чини се мисаоно предворје којим се наглашава да је феминистичка јуриспруденција, критички приступајући праву прешла свог дуг пут, налазећи своје нарочито упориште у покрету критика правних студија. Сама чињеница да је правна теорија препознала идеје феминизма и уврстила их у своја теоријска струјања, постепеним диференцирањем посебних правно-теоријских праваца посвећених феминизму, најбоље говори о утицају овог идејном моделу на право. У уводним разматрањима се чини увођење у централни проблем, уз посебну препоруку да треба обратити пажњу на чињеницу преломног момента сазрелог пре пар деценија, када је феминистичка јуриспруденција изашла на правну сцену са иновираним захтевима у односу према женским људским правима. То је нарочито допринело да академска средина све више препозна у оваквим теоријама снажан мисаони потенцијал, који је у стању да доведе и до реформи у правном систему и политици.

Другим делом (20-103.стр), насловљеним са *Настанак и развој феминизма* обрађују се проблеми који су систематизовани кроз шест одељака: појам и историјски развој феминизма, први талас феминизма, други талас феминизма, трећи талас феминизма, историјски развој феминизма на Балкану, савремени феминистички покрет у Србији и деловање покрета после распада бивше Југославије. Садржином овог дела дисертације представља се на методолошки прихватљив начин развојна димензија феминизма, што представља логички синхронизован основ за прелазак на наредне

делове истраживачког поступка. Јер, да би се у истраживачком поступању стигло до обраде правне димензије феминизма, претходно је било потребно извршити анализу настанка саме идеје феминизма, који се иницијално појавио у различитим облицима друштвеног ангажмана жене. Стога је прва појавна форма размишљања на тему феминизма настала као резултат одговора ангажованих и храбрих жена на велике неправде које су постојале у друштву. Постепеним освајањем нових кругова слобода, упоредо са проширивањем каталога људских права и слобода, уз изражен допринос знаменитих појединки и појединаца, коначно се развила општа друштвена свест о нужности промене положаја жене у друштву. Успеси политичких борби на овом пољу су произвели утицаје и на стање у области права, како теоријских размишљања, тако и на плану конкретних позитивно-правних решења.

Трећим делом Феминистичка јуриспруденција (103-287.стр) се обрађује теоријско разумевање феминистичке јуриспруденције, тако што се првим одељком врши анализа феминистичких теорија, њихових подела и теоријске сврхе, а другим феминистичке јуриспруденције. Плурализам феминистичких теорија је дао ваљан основ да се успоставе одговарајући критеријуми и класификације, уз структурисање неколико различитих врста теорија (класичан либерални феминизам, анархистички феминизам, егзистенцијалистички феминизам, савремени либерални феминизам, радикални феминизам, марксистички и социјалистички феминизам, психоаналитички, француски постструктурални, постмодерни, мултикултурални, спиритуалистички, афро-амерички, постколонијални и глобални, транснационални феминизам, *queer* теорија, екофеминизам и киберфеминизам). Други одељак у оквиру трећег дела је посвећен феминистичкој јуриспруденцији, у смислу њеног настанка, развоја и тежишног интересовања, док је трећи одељак усмерен ка односу између феминистичке јуриспруденције и теорије о људским правима. Вишезначност феминизма се огледа и у разноврсности његових теоријских концепција и модела. Општа формулација о феминизму као идеји заговарања женских права је недовољна да би се објаснило сво богатство, које његова садржина носи са собом. Јер, не може се прећи преко чињенице постојања великог броја тенденција и праваца у феминизму, који се међусобно оснажују, више него што би се могле издвојити њихове међусобне супротстављености. Оно што је заједничко различитим идејама феминизма јесте то што женско искуство посматрају као централно за било коју теоријску анализу и политичку стратегију. Изражено богатство различитих теоријских праваца феминизма је подједнако присутно и у оквирима феминистичких правних теорија, због чега је било нужно паралелно и

упоредо обрадити мноштво таквих праваца, што је у овом делу дисертације успешно изведено.

За друга два одељка трећег дела (255-287.стр) и *четврти део (Феминистичка критика позитивног права*, стр. 287-319) може се рећи да су, у садржинском смислу, најуже везани за централну тематику докторске дисертације, јер су управо посвећени феминистичкој критици позитивног права. Ова критика се своди на анализу и преиспитивање улоге права у дефинисању друштвеног појма родности, на анализу дистинкције између јавне и приватне сфере, на феминистичке критике питања брака, породице и родитељства, као и на анализу женског права гласа. Феминистичка критика позитивног права је, суштински, утемељена на концепту анализе начина разумевања позитивно-правног поретка оних тежишних питања и проблема, који тангирају позицију жене као субјекта права. Посебно су издвојени и педантно обрађени делови правног поретка, који се могу сматрати фундаменталним са становишта интереса побољшања позиције жене. У овом делу је извршена одговарајућа теоријска анализа релевантних ставова феминистичких теорија у односу према позитивном праву, чија се критика своди на евидентирање разлога тешко прихватљивог постојећег стања. Ова неприхватљивост је заснована на, како се истиче у делима представника феминистичких теорија, толерисању и репродуковању традиционалних патријархалних образаца, којима се наноси штета не само појединцима и појединкама, већ и читавом друштву.

Петим делом (Значај феминистичке јуриспруденције и критике позитивног права за Србију, стр.319-341) се наставља низ анализе односа између феминистичке јуриспруденције и позитивног права, при чему се тежиште помера ка српском позитивно-правном поретку. Истиче се нормативна и инструментална подршка напретку и побољшању позиције жене у правном поретку, уз анализу релевантних делова домаћег законодавства и пратећих прописа. Међутим, указује се и на став о недовољности постојећих институционалних механизма за заштиту и афирмацију принципа родне равноправности, посебно због фактичке маргинализације моћи одлучујућег утицаја жене у процесу доношења обавезујућих системских одлука. Потреба за побољшањем позиције жене је присутна, како у области гаранције равноправности у сектору радне и социјалне заштите, тако и у области остваривања политичких права жене.

У *шестом делу* (стр.341-363) се износе закључна разматрања, кроз утврђивање коначних и сведених ставова кандидаткиње о предметним проблемима. Сагласно

стандардима доброг научно-истраживачког поступања, закључним разматрањима кандидаткиња утврђује ставове и даје одговор поводом првобитно успостављеног хипотетичког оквира, који је био мисаона идеја водила током истраживања. Неспорно је утврђено да критика позитивног права од стране феминистичке јуриспруденције даје допринос развоју идеје права. Тиме се још једном потврђује да је сама идеја права непресушан мисаони извор који неисцрпно развија и дограђује достигнућа правне науке, чинећи је неизоставним делом друштвене свести. Тај допринос се не огледа само у проширивању постојећег научног опуса посвећеном проблемима права, већ и у оплемењивању суштине самог права. Феминистичке правне теорије све сигурније заузимају своју аутономну академску позицију у оквирима савремених правних теорија. Зато се у наредном периоду може очекивати валоризација овакве научно-наставне позиције феминистичких правних теорија изградњом и формулисањем посебне академске дисциплине. Постојеће позитивно право се поново налази пред изазовима и дилемама у односу према другим облицима појављивања и формулисања права. Позитивно право представља само једну страну нашег разумевања и доживљаја права, док се на другој страни налази вишеструке и разнолике димензије, које се на различите начине супротстављају деловима позитивног права, подвргавајући их критикама. Изучавањем феминистичких критика права се позитивно утиче на академску правну мисао, која постаје не само теоријски богатија, већ и цивилизованија, хуманија, племенитија. Са позитивним дејством овог изучавања се не стаје само на пољу академске правне мисли, већ се дубоко задире у срж правног поретка, јер се изазивају процеси таквих институционалних и правних реформи, чији је циљ прихватање оправданих делова критике коју чини феминистичка јуриспруденција. Развојем ових реформи, након реализованог процеса стварања права, неопходно је да се изврши и одговарајућа примена нових правних решења. Било да је реч о добровољној или принудној, аутономној или хетерономној примени иновираних правних решења, сасвим извесно се постепено долази до проширивања каталога људских права, у чијем оквиру права жена заузимају делатну позицију и значајно место. Позитивно право завређује константну пажњу научне јавности; научна критика позитивног права се несумњиво освежава напорима, који се чине у оквирима феминистичких опсервација права и правног поретка. Додатним прописивањем гаранције и заштите јавне и приватне сфере деловања жене у друштву се истовремено постиже ефекат свеукупне заштите личности човека, чиме се поштује логика, природа и суштина људских права и слобода. Својим закључним разматрањима, кандидаткиња је успоставила и успешно извела идеју о

научној заснованости феминистичких правних теорија, при чему је уложен респектабилан напор идејно-мисаоне креативности.

На крају рада налази се прегледан списак коришћене литературе у истраживању приликом израде ове докторске дисертације.

6. Научни резултати докторске дисертације

На основу спроведеног истраживања, кандидаткиња кроз однос између феминистичке јуриспруденције и позитивног права преиспитује основне принципе права као што су правда, једнакост, услови и ситуације поседовања или лишености права, који су релевантни за све правне области, али посматрано кроз фигуру жене, њених потреба и захтева. Основна идеја је уочавање чињенице да су жене маргинализоване, иако закони имају јасне претензије да претстављају интересе свих људских бића. Због тога је домен феминистичког интереса и критичке анализе права широк онолико колико је широк домен покривен целокупним правом. С обзиром да је право друштвена појава на коју утиче и коју мењају све промене са којима се среће друштво, то је и обрађена предметна тематика подобна да оствари релевантне научне резултате.

Овом докторском дисертацијом је успешно изведено потпуније овладавање феминистичком јуриспруденцијом, овладавање развоје феминистичких правних теорија, као и критичком анализом позитивно-правног поретка. Сходно томе, научни резултат је аргументовани став о способности феминистичких правних теорија да адекватном теоријском артикулациом и практичним деловањем утичу на друштвене промене, доприносећи ревизији постојеће расподеле моћи и позиције жена у друштву. Истакнута је чврста веза између феминистичких теорија и теорија о људским правима, будући да људским правима припада значајно место савремене правне и политичке мисли, а посебно у области принципа једнакости и равноправности.

Спроведеним истраживањем током израде докторске дисертације, успешно је извршена анализа у правцу јаснијег сагледавања правног положаја жене, како би се створио адекватан правно-теоријски модел који је способан да створи одговарајућу нормативну основу за остваривање права жена. На супстанцијално питање о томе зашто је право место борбе, ова дисертација пружа адекватан одговор, указујући да право прописује правне норме на тај начин да оне одражавају фактичку стварност. Међутим, тако створеним правним нормама право истовремено у извесној мери модификује и прилагођава фактичку стварност сопственом циљу. Јер, разне теорије

истичу циљ права углавном као опште добро, правду, ред, мир и слично, па се на тој мисаоној линији налазе и феминистичке правне теорије. Дисертација се својим научним резултатима приклања научном ставу да су вредности људског достојанства, правде, слободе, толеранције критеријум или основа права, као и ставу о плурализму у схватању права чиме се мења ригидност искључивости доживљаја права као воље оних на чијој се страни налази доминација физичке силе. Сходно томе, као један од значајних циљева права, треба да буде и препознавање женског искуства, женске тежње и мотива. На тај начин би право изнутра деловало на друштво, мењало га и прилагођавало новим захтевима развоја и примене вредносних принципа. Са друге стране, неопходно је да феминистичка теорија буде усаглашена са својом праксом, да утиче на само патријархално друштво продубљујући му свест да жена има субјективитет, сопствени идентитет и вредност. То због тога што је предуслов остварења циља у праву управо формулисање правних норми које ће се стварно у друштвеној стварности примењивати. Стога је неопходно се у патријархалном друштву, анализирајући природу и обим женске подређености у разним правним областима, развијају трансформативни елементи и методи елиминисања патријархалних делова. То све из разлога што циљ права мора бити могућ. Јер, у једном строго устројеном патријархалном друштвеном поретку који још увек не прихвата тековине борбе жена у свету за признањем њихове заслужене улоге, системима где су жене још увек „неме“ друштвене групе, право може својим монополом принуде приморати на афирмативне промене. Међутим, спровођењем таквог циља мора се имати у виду да између правних норми и друштвене стварности ипак мора постојати одређени склад. Није довољно само донети правне норме. Неопходно је и да постоји воља људи да се оне врше. Јер, ако се правне норме уопште не врше, онда то свакако није право. Тада друштвени односи апсолутно не одговарају правним нормама. Савремени правни систем може, уз критике феминисткиња, донекле да уважи њихове захтеве, нарочито оне који се тичу једнаких права и једнаких могућности. Међутим, евидентно је да свака таква захтевана једнакост мора проћи тест усаглашености са мушкошћу као универзалним нормативом да би се правно признала.

Допринос се огледа и у подршци удруженим схватањима феминистичких правних теорије о критици правног система у области репродукције женског положаја у патријархалном систему. Са друге стране, дисертација резултира доприносом развоју трансформативних елемената и метода елиминисања патријархата, анализирајући природу и обим женске подређености у разним правним областима. Образлажу се и

истичу захтеви у правцу реформи позитивно-правног поретка, ради побољшања правног статуса жена, уз критику правног система.

7. Применљивост и корисност резултата у теорији и пракси

Докторска дисертације кандидаткиње Милице Торбице поседује капацитет специфичне теоријске тежине, јер се њоме расветљавају одређена питања у домену Увода у право и Теорије права. Резултатима ове дисертације се проширује литерарни опус Савремених правних теорија и додатно се продубљују сазнања из области феминистичких правних теорија. Осим тога, резултати ће бити применљиви и у односу према постојећој академској дисциплинарности наставних и научних предмета који припадају теоријско-правној научној области, јер се може отворити и питање академске аутономности Феминистичке јуриспруденције. Резултати истраживања, које је спроведено приликом израде докторске дисертације, биће од користи субјектима стварања и примене позитивно-правног поретка Републике Србије. Теоријским критичким преиспитивањем одређених решења српског позитивно-правног поретка са становишта феминистичких правних теорија даје се значајан допринос креирању правних формула, примерених стандардима развијених демократских правних поредака. На тај начин ће се омогућити услови за додатно вредновање позитивно-правног поретка Републике Србије из угла права као културне појаве.

8. Начин презентирања резултата научној јавности

Резултати докторске дисертације ће бити презентирани научној јавности објављивањем одговарајућих радова из ове области; како научних чланака, тако и посебне монографске јединице. Осим у часописима, сматрамо да би било корисно презентацију вршити и на научним скуповима посвећеним предметној тематици. Као што је препоручено приликом сачињавања ставова поводом оцене подобности теме, сматрамо да би било научно оправдано и академски целисходно да се Правни факултет, у сарадњи с другим релевнатним научним и стручним институцијама, појави као организатор научног скупа са централном тематиком стања позитивно-правног поретка Републике Србије из визуре феминистичких правних теорија.

III ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА КОМИСИЈЕ

Комисија је једногласна у оцени да је докторска дисертација кандидаткиње Милице Торбице под насловом *Феминистичка јуриспруденција и критика позитивног права*, подобна за јавну одбрану.

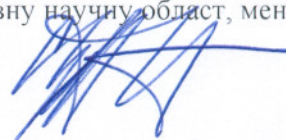
IV ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу изнете оцене рада, Комисија сматра да докторска дисертација кандидаткиње Милице Торбице под насловом *Феминистичка јуриспруденција и критика позитивног права* испуњава све услове за јавну одбрану и предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Крагујевцу да прихвати овај Извештај и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

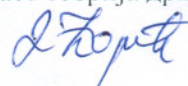
У Крагујевцу, 20.4.2015.

КОМИСИЈА:

др Срђан Ђорђевић, ванредни професор
Правног факултета у Крагујевцу за ужу
јавноправну и теоријскоправну научну област, ментор

др Драгана Ђорић, доцент
на Правном факултету Универзитета у Новом Саду
за ужу научну област теорија државе и права, члан

др Дејан Матић, доцент
на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу за ужу
јавноправну и теоријскоправну научну област, члан

